

І Х УЖЕ давно розстріляли. Вони були євреями. Німці разом з кількома поліцаями з наших два дні вилувлювали єврейські сім'ї в Тучині та навколишніх селах. А потім збрали біля глибокого яру. Полонені, а їх було кілька сотень, збилися у щільний спресований людський згусток. Попереду кілька чоловіків і стариків. Дітей сховали у середину гурту. Але карателі одразу розгадали цю нехитру комбінацію життя. Їхні команди, як гаркання злих собак, заглушували плач нещасних бранців.

Підводили по десять чоловік поближче до ями. Сухе тріщання ав-

Так тривало кілька хвилин. Вражені живучістю і красою цієї дитини, гітлерівці оціпили. Появу її можна було зрівняти з явленням образу Божої Матері.

Дощ закінчився так же раптово, як і почався. В такий день у мирний час люди поралися б у гору. Ді, пасли б корів, готували б запанний обід, раділи б сонцю, яке золотим теплим промінням торкалося усього земного. Але тут війна, криваве побоїще безневинних людей, вина яких в тому, що вони євреї. Гаряче бажання жити наче викинуло з царства мертвих одну свою представницю для продовження роду.

на, яка промовляла, наче «Останній день Помпеї»: люди, що ми робимо! Навіщо ж забираємо одне в одного життя? Кара ж небесна досягне за такі злочинства. Та був ще й страх перед гестапо. І офіцер почав вмовляти поліцаїв зробити той фатальний постріл. А ті мовчали, черелякані за своє життя, бо знали, що просити, наказувати будуть недовго. Можна опинитися у тій смертній ямі, де, як факел, стояла маленька бранка.

Офіцер пропонував рейхсмарки, та це не допомагало. Тоді він вииняв з ящика велику, всю в багряних піонах хустку.

— Ця хустка буде то- го, хто застрелить цю юду, — прохрипів офіцер.

Натовп мовчав, як заворожений. Офіцер почав лотувати, розмахуючи пістолетом. І тоді один з поліцаїв щось шепнув перекладачеві. Одразу ж з людської маси витягли одного, вдягнутого також у поліцейську форму, місцевого. Його знали, як придуркуватого Пилипа. Йому в поліції навіть не дали зброї, бо боялись, що може ще своїх постріляти.

— Хустку хочеш? — спитав його німець.

— Хочу, — придуркувато засміявся Пилип.

— То на тобі гвинтівку.

Зустрілись два погляди: один — божевільний, другий — скорботний.

Фатальний постріл прозвучав, як розрив серця.

На зелені свята Якилина, Пилипова сестра, вдягнула хустку до церкви. Та як тільки увійшла до храму, жінки відсахнулись від неї, як від тифозної.

— Дивись, дивись, — закричала одна з жінок, — та на тій хустці кров!

Якилина вискочила з церкви. А через кілька днів Пилипа знайшли під його парканом задушеного. Ховали придурка лише найближчі родичі...

Б. ПОКУТЯНСЬКИЙ.

ХУСТКА

НОВЕЛА

томатів, зойки, і всі десять людських тіл, як снопи, падали у свою братську могилу.

І коли вже жахлива смерть скосила, здавалось, всіх, раптом із цієї груді трупів виповзла одна дівчинка. Спочатку з'явилась її кучерява чорнява голівка, а відтак і вся вона. Як не дивно, її навіть не зачепила куля, коли падала з жахливої висоти, навіть не побилася.

Маленька випрямилася, ставши на спину одному з убитих, що лежав зверху всіх. Її невимовно скорботний погляд з гарячим блиском примусив віджахнутися від ями не лише тих, хто мав закидати розстріляних, але й карателів.

Вона була надзвичайно красива, ця маленька єврейська, навіть якась іконописна. Як намальоване, чорне, немов з сажі, волосся, такі ж чорнодзеркальні очі, ледь з горбинкою, невеличкий носик і два півмісяця губ, трохи блідих від страху.

Звідки не візьмись свіжий пахучий дощ раптом приліпив платтячко дівчинки до її худенького тіла. Небо сипало щедрі сльози на чорну голівку, яка від мокроті стала ще чорнішою, як рілля українського чорнозему.

Та карателі вже, здається, вийшли з оціпіння. Старший з офіцерів хотів, було, дати команду стріляти у те нещасне дитя, та з його вуст вирвалось лише хрипіння. Він якимось сьомим відчуттям збагнув, що його солдати не піднімуть руки. Його доблесні вояки, що пройшли пів-Європи, не щадили нікого ради панування над всім світом, тут, під пильним незбагненим поглядом, що струменився з очей підлітка, стояли, як вкопані, задубілі від гіпнозу. Але ж не можна й відпустити це єврейське дівчисько — дізнається гестапо, то воно такі сентименти не потерпить. На мить офіцера осінула думка — хай цю акцію виконають українські поліцаї. Він віддав наказ через перекладача. Чотири поліцаї підняли гвинтівки, але тут же немічно опустили їх після прицілу. З ями, з гори трупів, здавалось, стріляв хтось, що володів страшнішою зброєю. Очі, ці чорні, як смола, очі. Це маленьке тіло в дешевому куцому платтячку, з якого збігали небесні сльози. Ця маленька, гордо піднята голівка. І ця гора небіжчиків. Картина, яка вдарила по свідомості навіть відчайдушних вбивць. Карти-

